

Utdrag ur VU-plan Alva kyrka

ALVA KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2009 Reviderad 2015

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Alva kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av metall	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av sten	Antikvarie Rebecka Svensson
Textilier	Ej utsedd
Kyrkklocka/-or	Ej utsedd
Övriga inventarier	Antikvarie Rebecka Svensson

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Inventering av Alva kyrko-gård, utförd 1996 av antikvarie Torsten Gislestam, Gotlands fornsal.

Program för utvändiga reparationsarbeten på Alva kyrka, upprättat 1991 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Gotlands Allehanda 21/10 1959

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.

Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.

Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

Sveriges Kyrkor, Gotland volym VI:4, 1970.

Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.

Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelser

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
s 1100-tal	Dopfuntsfot av Hegvald.	GK
t 1200- tal	Koret med absiden uppfördes.	GK
ca 1250	Långhuset byggdes.	GK
	Triumfkrucifix.	SvK
1317	Gravsten över Botvi.	GK
ca 1300	Tornet uppfördes.	GK, SvK
	Väggsåp i absiden.	SvK
1441	Den yttersta årsringen bär årtalet 1441 enl. en dendrokronologisk undersökning på ett av de fasta virkena i tornet.	GF
ca 1520	Muralmålningar i långhuset och tornrummet, tillskrivna den s.k. "mästaren 1520".	SvK, GK
1653	Dopfunt.	GK
1671	Altaruppsats av sandsten.	GK
1673 (?)	Dopfunten målades.	GK
1688	Försåldes gammalt taktegel.	SvK
1693	Utvändig putslagning och vitkalkning.	SvK
	Ett nytt(?) fönster höggs upp.	SvK
1698	Brädtaket i långhuset målades av Rasmus Bartsch.	SvK
	"Hans Guding slog Brädher på Kyrckiotaket i 3 dagar á 12 öre om	

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
	dagen".	SvK
1600- tal	Korbänk. Ev. tidpunkten för uppförandet av kyrkans första sakristia.	GK GK, SvK
1702	Ny tornhuv.	SvK
1740	Predikstol.	GK
1752	Åsknedslag.	GA
1773	Nya glas och karmar i fönstren, ev. förstorades dessa samtidigt.	SvK
ca 1780	Sakristian byggdes.	GK
1700-tal	Akantusmålning i skåpsnisch i absiden.	SvK
t 1800-tal	Fönstren gjordes "likartade".	SvK
1830-tal (?)	Tegeltak på kor, långhus och absid.	SvK
1840	Omtalas betydande reparationer som nyligen utförts "med större fenster, Tegeltak, vitlimning och målning, utom sacristian, som ännu befinnes i sitt gamla cell-lik skick".	SvK
1861	Sakristians murar höjdes, fönstren förstorades. Golv och tak lades om.	SvK
1865	Två av kolonetterna i tornportalen byttes ut. Reparation av sockeln.	SvK
1866	Omfattande reparation av tornhuven.	SvK
1895	Framtagning och överkalkning av medeltida muralmålningar (fragmentariska).	SvK
1896	Restaurering efter förslag av arkitekt Gustaf Petterson: Ny bänkinredning i nygotik. Nytt portblad i korportalen. Sandstensblock insatta under tornportalens baser (?). Nytt glas i V tornfönstret (flerfärgat). Kalkning på huggen sten i kyrkorummet avlägsnades. Nytt väggskap i korets N vägg.	SvK
1904	Smörjdes sakristitaket, vilket torde betyda att det bestod av spån	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
	eller falar.	
1937	Ny tornhuv efter ritning av arkitekt Karl Norberg. Lades nya tegeltak på alla byggnadens delar.	SvK
1953-54	Restaurering efter förslag av arkitekt Gösta Wiman: Fasaderna putslagades och vitkalkades. Skorstenen revs. Häng- och stuprännor på tornhuvan. Nytt portblad i tornportalen. Interiören putslagades och kalkades, muralmålningarna i långhuset och tornet togs fram och konserverades. Läktaren revs, orgeln placerades på ett podium. Ny bänkinredning med slutna bänkkvarter. Nytt plant innertak av bräder i långhuset, brunbetsade. Nya golv av kalkstensplattor i hela kyrkan. Triumfkrucifixet återuppsattes på sin plats i triumfbågen på ny krucifixpedestal. Elektrisk belysning och värmeledning installerades. Ny orgel.	GK, SvK GK
1990	Inre rengöring (Harald Norrby). Bräddtak i långhuset vitmålad. Krucifixpedestal togs bort.	GF
	Inbrott i kyrkan – ett värdefullt blyinfattat fönster skadades.	GF
1993	Utvändig restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas, Visby, entreprenör NärBygg: arbetena omfattade putslagning och kalkning av samtliga fasader. Socklar och hörnkedjor foglagades, spjälkande eller ”ruttna” delar av sandstenytorna rensades bort och kanterna jämnades till med kniv. Klockdäcket rengjordes, målades. Tornhuvan tjärsmordes. Nya trappor och räcken på vindarna. Portalerna konserverades av Stenkonserveringskonsult AB. Avvattningen såg över från både tak och fönster. En trampsten byttes ut i N långhusportalen. Luckan till sakristivinden reparerades genom utbyte av rötskadade delar.	GF
2004-05	Textilförvaringen förbättrades genom textilkonsulterna Lotines försorg, varvid flera föremål konserverades av Libraria.	GF
2006	Anläggning för ventilation av utrymmen under golvet i långhuset. Ventilation av golvkonstruktionen p.g.a. mögelskador i kyrkan. Bänkkvarterens golv ventileras via en fläkt på långhusvinden.	GF
2006?	Gravhällar konserverades av Stenkultur i Stockholm AB.	GF
2008	Portbladen tjärströks.	

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GA	Artikel i Gotlands Allehanda 21/10 1959.

GF	Gotlands fornsals arkiv
GK	Lagerlöf, E., och Svahnström, G., Gotlands kyrkor. En vägledning, 1991.
GKM	Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	Rohr, I., Gotlands Kyrkklockor och Ringningsseder, 1985.
GKS	Svahnström, G., och Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
ISO	Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989: II, Linköping och Visby stift, 1990.
Inskr.	inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
Muntl.	Muntlig uppgift från församlingen.
o.	omkring
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum
Strelow	Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland bd VI:4, 1970.
t.	Tidigt